

OMGEVINGSANALYSE

ELZ Schelde en Leie

Update beleids- en actieplan 2023

28 oktober 2022

Inhoudstabel

1.	Inleiding	4
1.1.	Doel van de omgevingsanalyse	4
1.2.	Korte voorstelling van eerstelijnszone Schelde en Leie	4
1.3.	Beschrijving van de methoden	5
1.4.	Leeswijzer	5
2.	Resultaten	5
2.1.	Demografische kenmerken	5
2.1.1.	Algemene demografie van de bevolking	5
2.1.1.1.	Bevolking en bevolkingsdichtheid	6
2.1.1.2.	Loop van de bevolking	6
2.1.1.3.	Leeftijdsverdeling en demografische coëfficiënten	7
2.1.2.	Diversiteit	8
2.1.2.1.	Bevolking naar nationaliteit en herkomst	8
2.1.2.2.	Indeling nationaliteitsgroepen	9
2.1.2.3.	Nieuwkomers en armoede	10
2.1.3.	Huishoudens	11
2.1.3.1.	Huishoudenstypes	11
2.1.3.2.	Eenoudergezinnen	12
2.1.3.3.	Alleenwonenden	13
2.1.3.4.	Dak- en thuisloze personen	13
2.1.4.	Gezondheid en zorg	14
2.1.4.1.	Statuut chronische aandoening en prevalentie diabetes	14
2.1.4.2.	BEL-score	14
2.1.4.3.	Personen met een handicap	14
2.1.4.4.	Zorgbudget en zorgbehoefte voor zwaar zorgbehoevenden en ouderen met een zorgnood	15
2.1.4.5.	Ouderen met dementie	16

2.1.4.6.	Geestelijke Gezondheidszorg.....	17
2.1.4.7.	Preventie: dekkingsgraad borstkankerscreening, baarmoederhalscreening, darmkankerscreening en preventieve mondzorg	18
2.1.4.8.	BMI bij schoolkinderen.....	19
2.1.4.9.	Geneesmiddelengebruik en vaccinatiegraad.....	19
2.2.	Economische ontwikkelingen	20
2.2.1.	Inkomens	21
2.2.1.1.	Fiscaal inkomen	21
2.2.1.2.	(Equivalent) leefloon	21
2.2.1.3.	Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering	22
2.2.2.	Socio-economische positie	22
2.2.2.1.	Socio-economische positie	22
2.2.2.2.	Werkzoekenden zonder werk.....	23
2.2.2.3.	Energie-armoede.....	23
2.2.3.	Risicokenmerken van leerlingen.....	24
2.3.	Sociaal-culturele kenmerken	24
2.3.1.	Informele zorg – mantelzorgers en vrijwilligers	24
2.3.2.	Beweging en sport	26
2.4.	Technologische kenmerken.....	27
2.4.1.	Globaal medisch dossier bij huisartsenpraktijk.....	27
2.4.2.	Deelnemers van digitale buurtplatformen in ELZ Schelde en Leie	27
2.5.	Ecologische kenmerken.....	28
2.5.1.	Zorgaanbod.....	29
2.5.1.1.	Zorgverstrekkers in eerste lijn	29
2.5.1.2.	Woonzorgcentra.....	30
2.5.1.3.	Centra voor kortverblijf	31
2.5.1.4.	Ziekenhuis	31
2.5.2.	Welzijnsaanbod	32
2.5.2.1.	Aanbod kinderopvang	32

2.5.2.2.	Jongeren en mentaal welzijn	32
2.5.2.3.	Erkende lokale dienstencentra	32
2.6.	Politieke kenmerken	33
3.	Besluit en inzichten.....	34
4.	Referentielijst	36
5.	Lijst met afkortingen.....	38
6.	Lijst met tabellen en grafieken.....	39

1. Inleiding

1.1. Doel van de omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse is een eerste stap binnen de populatiemanagementcyclus en brengt de **huidige omgeving en de populatie** van Eerstelijnszone (ELZ) Schelde en Leie in kaart. Op die manier worden belangrijke **inzichten** verworven over de lokale **noden, behoeften, specifieke doelgroepen en het aanbod** binnen zorg- en welzijn.

Deze verworven inzichten fungeren als vertrekpunt om in een latere fase **beleidskeuzes** te maken en **gedragen acties** te kunnen ontwikkelen die inspelen op de lokale behoeften en het aanbod van ELZ Schelde en Leie. Bovendien vormt deze analyse een belangrijk instrument om een **betere afstemming** binnen zorg- en welzijn te stimuleren en om later de evolutie in tijd op te volgen.

1.2. Korte voorstelling van eerstelijnszone Schelde en Leie

ELZ Schelde en Leie telt **vijf lokale besturen**: Stad Deinze en de gemeenten De Pinte, Nazareth, Sint-Martens-Latem en Zulte. Geografisch gezien wordt ELZ Schelde en Leie gekenmerkt door een **rurale regio met een centraal stedelijk gebied**. ELZ Schelde en Leie bevindt zich in het westen van Oost-Vlaanderen en kan beschouwd worden als een eerder **kleinere en complexe zone** in vergelijking met de andere eerstelijnszones. De vorige omgevingsanalyse toonde aan dat een overwegend ouder wordende populatie ELZ Schelde en Leie typeert.

ELZ Schelde en Leie heeft de langetermijn**missie** om personen met een hoge zorg- en ondersteuningsnood extra te ondersteunen en dit op een *“begrijpbare”* (persoonsgericht), *“bereikbare en betaalbare”* (toegankelijke) en *“betrouwbare brede”* (geïntegreerde) wijze. De middellangetermijn**visie** is afgestemd op een doelgerichte aanpak van de lokale problematiek met inspraak van de patiënt en vertegenwoordiging van zijn mantelzorger enerzijds en anderzijds een zo breed mogelijk overleg tussen eerste- en tweedelijnspartners.

Deze visie wordt uitgedragen met respect voor de centrale basiswaarden, het **klavertje 4**: empathisch vertrouwen (1), wederzijds respect voor mekaar (2), onze vrijheid in wilskeuze en professionele autonomie (3) en tevens maatschappelijk verantwoorde oplossingen bieden op financieel en deskundig vlak (4). Op deze wijze zal zorgraad ELZ Schelde en Leie (bij)sturen waar nodig en eerder als “kompas en GPS” fungeren naar alle betrokken zorg- en welzijnsactoren, niet als controle orgaan.

1.3. Beschrijving van de methoden

De omgevingsanalyse is grotendeels gebaseerd op **kwantitatieve data** waarbij de voornaamst gebruikte databanken 'Provincies in Cijfers', 'het InterMutualistisch Agentschap (IMA)' en de 'Gemeente-stadsmonitor' zijn. De meeste gegevens dateren uit 2021, een aantal indicatoren zijn gebaseerd op gegevens uit 2020 of 2019. De databron en het jaartal staan telkens vermeld. Het meest gebruikte vergelijkingspunt is het gemiddelde van het Vlaams Gewest. De data worden geregeld weergegeven op intergemeentelijk niveau, maar de focus bij de analyse ligt op de volledige ELZ. Een vergelijking met de vorige omgevingsanalyse uit 2019 leek weinig relevant omwille van een te kort tijdsinterval.

De kwantitatieve data werden afgetoetst aan de praktijk en bevindingen uit het werkveld. Deze **kwalitatieve data** werden verkregen tijdens een reflectiemoment met de zorgraad en tijdens het welzijnsforum van Zorgraad ELZ Schelde en Leie. Daarnaast werden gerichte vragen over bepaalde thema's aan de vertegenwoordigers uit de zorgraad of forum gesteld. Op die manier werd getracht om het diverse zorg- en welzijnslandschap zo breed mogelijk te betrekken bij deze bevestigingen. Het dagelijks bestuur kwam meermaals samen om het proces van de omgevingsanalyse te bespreken en te finaliseren.

De handleidingen van het Vlaams Instituut Voor de Eerste Lijn (VIVEL) en het DESTEP-model werden als leidraad doorheen het document gebruikt.

1.4. Leeswijzer

Voor de opmaak van deze analyse werd gebruik gemaakt van het **DESTEP-model**. DESTEP is een afkorting van zes factoren, namelijk: **D**emografisch, **E**conomisch, **S**ociaal-cultureel, **T**echnologisch, **E**cologisch en **P**olitiek-juridisch. In wat volgt bespreken we elk van deze domeinen. Tot slot wordt afgesloten met een overschouwende conclusie waarin de belangrijkste resultaten worden weergegeven. De nadruk wordt gelegd op de demografische (risicofactoren zorg en welzijn, gezondheidstoestand), economische (risicofactoren zorg en welzijn) en ecologische thema's (aanbod zorg en welzijn), zoals door VIVEL aanbevolen.

2. Resultaten

2.1. Demografische kenmerken

In dit hoofdstuk worden de kenmerken van de populatie op het vlak van algemene demografie, diversiteit, huishoudens, gezondheid en zorg toegelicht. Op basis van deze analyse kunnen de prioritaire doelgroepen en gezondheidsproblemen geïdentificeerd worden.

2.1.1. Algemene demografie van de bevolking

ELZ Schelde en Leie telt **90 940 inwoners** en kenmerkt zich door een positieve totale aangroei van inwoners, dit zowel door geboorte als migratie. In vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de ELZ Schelde en Leie een **kleiner aandeel jongeren**, een **ongeveer even groot** aandeel bevolking op **beroepsactieve leeftijd** en een **groter aandeel ouderen**. Dit weerspiegelt zich verhoudingsgewijs in een **lagere groene druk**, een **hogere grijze druk** en **familiale zorgindex** ten opzichte van het Vlaams Gewest.

2.1.1.1. Bevolking en bevolkingsdichtheid

Op 1/1/2021 telde ELZ Schelde en Leie **90.940** inwoners.

In Tabel 1 wordt de totale bevolking en bevolkingsdichtheid in 2021 per lokaal bestuur in ELZ Schelde en Leie in kaart gebracht. Stad Deinze telt met 43 942 inwoners het grootste **aantal** en omvat bovendien bijna de helft van het aantal inwoners in ELZ Schelde en Leie. Sint-Martens-Latem telt met 8 295 de minste inwoners in ELZ Schelde en Leie.

De **bevolkingsdichtheid** in ELZ Schelde en Leie bedraagt 398 inwoners per km² in 2021. Dit is **kleiner dan** de bevolkingsdichtheid van het **Vlaams Gewest**.

Tabel 1: Inwoners en bevolkingsdichtheid (2021)

	Totaal aantal inwoners volgens Rijksregister (aantal)	Bevolkingsdichtheid (per km ²)
De Pinte	11 001	619
Deinze	43 942	343
Nazareth	11 848	334
Sint-Martens-Latem	8 295	574
Zulte	15 854	484
Schelde en Leie	90 940	398
Vlaams Gewest	6 666 912	489

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021

2.1.1.2. Loop van de bevolking

De evolutie van de bevolking wordt bepaald door geboorte, sterfte en migratie. Deze bewegingen worden hieronder in kaart gebracht aan de hand van de natuurlijke aangroei, het internationaal en intergemeentelijke migratiesaldo (Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021).

Het **natuurlijk saldo/natuurlijke aangroei** toont het verschil tussen het aantal geboortes en het aantal sterftes. In ELZ Schelde en Leie werden 845 personen geboren in 2021, dat resulteert in een natuurlijk saldo van **56**. Dit betekent een **positieve aangroei** van de bevolking op basis van geboorte en sterfte.

Daarnaast kent ELZ Schelde en Leie ook een positief **internationaal migratiesaldo** van **166** in 2021. Dit betekent dat er meer mensen instroomden vanuit het buitenland dan er burgers vertrokken zijn.

In ELZ Schelde en Leie zijn er meer burgers die immigreren vanuit een andere Belgische gemeente naar ELZ Schelde en Leie dan omgekeerd. Het **intergemeentelijk migratiesaldo** in ELZ Schelde en Leie betreft **465** in 2021.

Algemeen beschouwd kent ELZ Schelde en Leie in 2021 een **positieve totale aangroei** van **687 in 2021** (som natuurlijk, internationaal en intergemeentelijk migratiesaldo). Dit is grotendeels te wijten aan migratie, naast een kleiner aantal door geboorte.

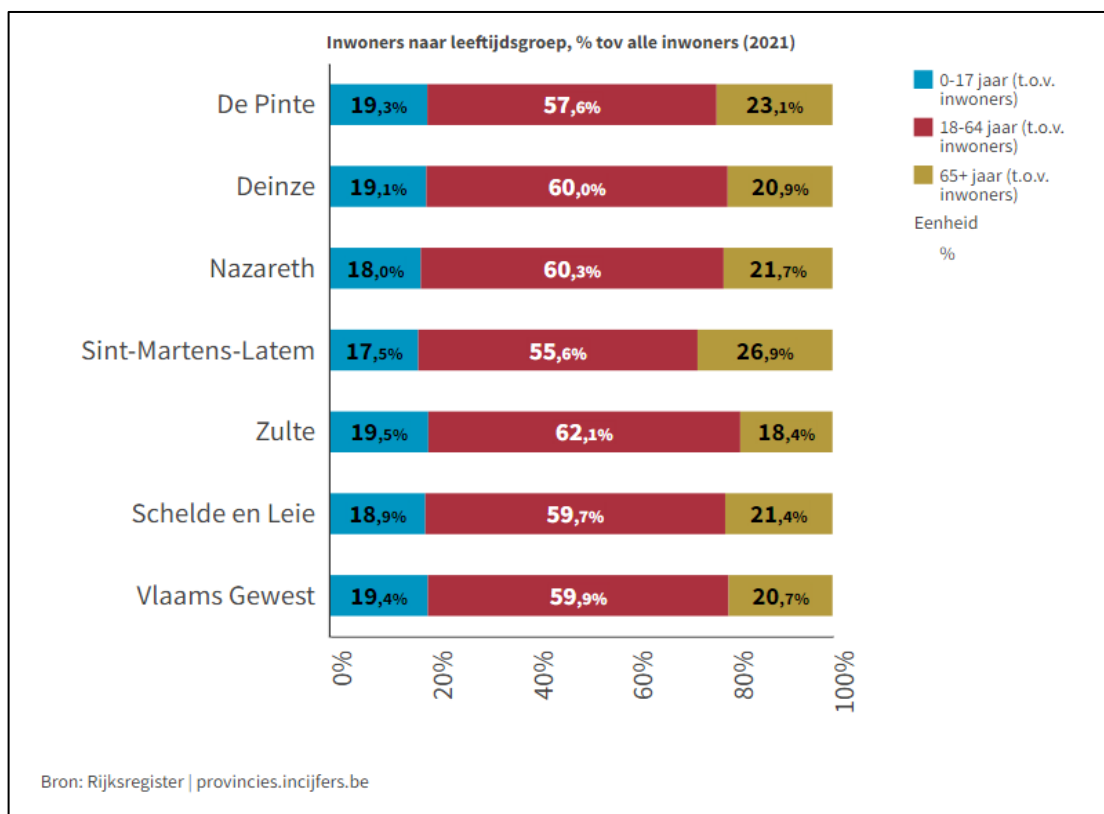
2.1.1.3. Leeftijdverdeling en demografische coëfficiënten

De leeftijdsverdeling in ELZ Schelde en Leie is in 2021 als volgt: **18,9 % (17 187)** van de bevolking is **jonger dan 18 jaar**, **59,7% (54 291)** van de bevolking is **tussen 18 en 64 jaar**, **21,4% (19 461)** van de bevolking is **65 jaar of ouder** en **6,6% (6 002)** is **80-plusser**.

(Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021)

Grafiek 1 illustreert de leeftijdsverdeling ten opzichte van het aantal inwoners, in vergelijking met het Vlaams Gewest en op intergemeentelijk niveau. In vergelijking met het **Vlaams Gewest** heeft **ELZ Schelde en Leie** een **kleiner aandeel jongeren**, een **ongeveer even groot aandeel** bevolking op **beroepsactieve leeftijd** en een **groter aandeel ouderen**. ELZ Schelde en Leie kenmerkt zich door een hogere oudere populatie. Sint-Martens-Latem is merkbaar de koploper (26,9%) voor wat betreft het aandeel oudere bevolking, gevolgd door De Pinte (23,1%) (Grafiek 1).

Grafiek 1: Inwoners naar leeftijdsgroep (2021)

Het hoge aandeel van ouderen in ELZ Schelde en Leie werd in de omgevingsanalyse van 2019 beschreven en wordt opnieuw bevestigd door bovenstaande data en door zorg- en welzijnsactoren uit het werkveld. Dit toont aan dat er een blijvende nood is aan het inzetten op acties om ouderen en hun omgeving te ondersteunen op vlak van zorg en welzijn. Ondanks het feit dat jongeren een minder grote populatie kennen in ELZ Schelde en Leie (itt het Vlaams Gewest), verdient deze groep ook blijvende aandacht voor specifieke thema's (2.1.4.)

Een andere interessante weergave van de leeftijdsverdeling is om deze verhoudingsgewijs ten opzichte van de verschillende leeftijdsgroepen weer te geven, namelijk aan de hand van de **groene druk, de grijze druk en familiale zorgindex**. (Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021)

De **groene druk** geeft de verhouding van de jongeren (0-19 jaar) weer op de bevolking van 20 tot 64 jaar. In 2021 waren er in ELZ Schelde en Leie voor 100 personen in de leeftijdsgroep 20-64 jaar **36,3** jongeren. De groene druk is **kleiner** in **ELZ Schelde en Leie** dan in het **Vlaams Gewest**. Dit impliceert een lagere hoeveelheid kinderen en jongeren die moeten onderhouden worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

De mate van vergrijzing van de bevolking is een cruciale factor bij het inschatten van de toekomstige (chronische) zorgvraag. De **grijze druk** geeft de verhouding weer van het aantal ouderen (65 jaar of ouder) op het aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar). In **ELZ Schelde en Leie** is in 2021 de verhouding ouderen/mensen op beroepsactieve leeftijd **37,0**: per 100 mensen op beroepsactieve leeftijd zijn er **37,0** 65-plussers. De **grijze druk** in **ELZ Schelde en Leie** is **groter** dan deze in het **Vlaams Gewest**. Dit brengt met zich mee dat een hogere hoeveelheid ouderen zullen moeten onderhouden worden door de beroepsactieve groep.

De **familiale zorgindex** geeft de verhouding weer van de hoogbejaarden (80 jaar of ouder) op de 50 tot 59-jarigen. In **ELZ Schelde en Leie** is er in 2021 met **44,9** een **hogere familiale zorgindex** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest (43,7)**. Deze indicator toont onder meer een inschatting van hoe groot de potentiële groep mantelzorgers is: in ELZ Schelde en Leie zijn er dus meer 80-plussers per 50-59 jarige in vergelijking met het Vlaams Gewest.

2.1.2. Diversiteit

In dit onderdeel wordt de diversiteit van de bevolking in ELZ Schelde en Leie onder de loep genomen. Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, worden twee cijfers gehanteerd: **huidige nationaliteit en herkomst**. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op referentiedatum 1/1/2021. De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboortenationaliteit van de moeder overgenomen.

Algemeen kan uit dit onderdeel geconcludeerd worden dat er in vergelijking met het Vlaams Gewest, in ELZ Schelde en Leie een **kleiner aandeel** mensen met een **andere dan de Belgische nationaliteit** en een **kleiner aandeel** mensen met een **niet-Belgische herkomst**. Daarnaast is er een duidelijke **stijging merkbaar in de evolutie van het aantal inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit en geboortenationaliteit**. De groep van inwoners met een **vreemde niet-EU herkomst met een leefloon/financiële hulp** is **licht hoger** ten opzichte van het gemiddelde van het Vlaamse Gewest, in tegenstelling tot de andere herkomstgroepen.

2.1.2.1. Bevolking naar nationaliteit en herkomst

In ELZ Schelde en Leie hebben 4.182 inwoners in 2021 een andere nationaliteit dan de Belgische. 9.528 inwoners hebben een niet-Belgische herkomst. In vergelijking met het Vlaams Gewest is er in ELZ Schelde en Leie een **kleiner aandeel** mensen met een **andere dan de Belgische nationaliteit** (respectievelijk **4,6%** en **9,7%**) en een **kleiner aandeel** mensen met een **niet-Belgische herkomst** (respectievelijk **10,5%** en **23,9%**). (Tabel 2)

Tabel 2: Bevolking naar nationaliteit en herkomst (2021)

	Belgische huidige nationaliteit (aantal)	Niet-Belgische huidige nationaliteit (aantal)	Belgische herkomst (aantal)	Niet-Belgische herkomst (aantal)
De Pinte	10 565	436	9 869	1 132
Deinze	41 761	2 181	39 039	4 903
Nazareth	11 396	452	10 714	1 134
Sint-Martens-Latem	7 983	312	7 422	873
Zulte	15 053	801	14 358	1 496
Schelde en Leie	86 758	4 182 (4,6%)	81 402	9 538 (10,5%)
Vlaams Gewest	6 018 212	648 700 (9,7%)	5 074 072	1 592 840 (23,9%)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021

Er is een duidelijke **stijging** merkbaar in de **evolutie van het aantal inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit en geboortenationaliteit**. In ELZ Schelde en Leie ging het aantal inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit van 837 in 1990 naar 4.398 in 2022 (5,3 keer meer). Daarnaast ging het aantal inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit van 1.262 in 1990 naar 7.102 in 2022 in ELZ Schelde en Leie (5,6 keer meer). (Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022)

Migranten behoren tot een minderheidsgroep, maar een groeiende groep. Om die reden is het belangrijk om preventief in te zetten op deze kwetsbare groep en zo te vermijden dat er bij deze doelgroep grotere zorg- en welzijnsproblematieken ontstaan. Deze inzichten werden aangehaald en bevestigd tijdens de reflectiemomenten in de zorgraad en het welzijnsforum.

2.1.2.2. Indeling nationaliteitsgroepen

Tabel 3 en 4 tonen de verdeling aan van het aantal inwoners met niet-Belgische EU herkomst en de inwoners met niet-Belgische niet-EU herkomst aan naar herkomstland in 2022.

Bij de **inwoners met een EU herkomst** spant de Oost-Europese herkomst de kroon (41%), gevolgd door respectievelijk Nederlandse afkomst (24%), Zuid-Europese herkomst (18%), Franse herkomst (10%) en Noord/West-Europese herkomst (7%) (Tabel 3). Deze cijfers dateren van voor de Oekraïense crisis, bijgevolg is de groep van inwoners met Oost-Europese herkomst mogelijk een onderschatting op vandaag.

Tabel 3: Inwoners met niet-Belgische EU herkomst naar herkomstland (2022)

	ELZ Schelde en Leie (aantal)	Oost-Vlaanderen (aantal)	Vlaams Gewest (aantal)
Nederlandse herkomst	1 144 (24%)	28 710	232 937
Franse herkomst	482 (10%)	8 115	54 976
Zuid-Europese (EU) herkomst	894 (18%)	16 913	147 379
Noord/West-Europese (EU) herkomst	345 (7%)	6 116	40 204
Oost-Europese (EU) herkomst	1 979 (41%)	47 696	195 041
Totaal EU herkomst (Excl. Belg)	4 844 (100%)	107 550	670 537

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

De inwoners met **niet-Belgische niet-EU herkomst** betreffen voornamelijk de groepen ‘andere Aziatische herkomst’ (26%), Maghreb herkomst¹ (20%), ‘andere Afrikaans herkomst’ (17%) en Oost-Europese (niet-EU) herkomst (13%) (Tabel 4).

Tabel 4: Inwoners met niet-Belgische niet-EU herkomst naar herkomstland (2022)

	ELZ Schelde en Leie (aantal)	Oost-Vlaanderen (aantal)	Vlaams Gewest (aantal)
Oost-Europese (niet-EU) herkomst	686 (13%)	25 933	121 199
Ander rijk OESO land herkomst	396 (8%)	6 994	52 236
Maghreb herkomst	1 035 (20%)	44 581	260 966
Turkse herkomst	404 (8%)	43 231	151 984
Andere Afrikaanse herkomst	881 (17%)	37 891	146 783
Andere Aziatische herkomst	1 358 (26%)	38 328	195 372
Andere Centraal/Zuid-Amerikaanse herkomst	425 (8%)	8 088	40 080
Onbekende herkomst	79 (2%)	2 906	18 880
Totaal niet-EU herkomst	5 264 (100%)	207 952	987 500

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

2.1.2.3. Nieuwkomers en armoede

In ELZ Schelde en Leie zien we in 2019 dat binnen de bevolkingsgroep zonder vreemde herkomst het aandeel leefloners 0,1% bedraagt (Tabel 5). Binnen de groep van mensen met een vreemde EU-herkomst geldt dit voor 0,3% en binnen de groep van inwoners met een vreemde niet-EU herkomst is het aandeel leefloners 3,0%. De groep van **inwoners met een vreemde niet-EU herkomst met een leefloon/financiële hulp** is licht **hoger ten opzichte van het gemiddelde van het Vlaamse Gewest**, in tegenstelling tot de andere herkomstgroepen.

¹ Maghreb: Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Mauritanië (Provincies in Cijfers, 2022)

Tabel 5: Personen met een leefloon/financiële hulp, % t.o.v. herkomstgroep (2019)

	ELZ Schelde en Leie (%)	Oost-Vlaanderen (%)	Vlaams Gewest (%)
Geen vreemde herkomst gekend	0,1	0,2	0,2
Vreemde herkomst gekend EU	0,3	1,0	0,4
Vreemde herkomst gekend niet-EU	3,0	3,4	2,8

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be, 2019

2.1.3. Huishoudens

Dit onderdeel belicht de verschillende soorten huishoudentypes en diens eigenschappen: **de alleenstaanden, de meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen.** De eenoudergezinnen behoren tot de groep van meerspersionshuishoudens met minderjarige kinderen en worden apart besproken.

Het **meest courante** huishoudentype in ELZ Schelde en Leie is het **meerpersoonshuishouden zonder minderjarige kinderen.** Daarnaast zijn het aantal **alleenwonenden en eenoudergezinnen** ook **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. De **alleenstaande 75-plussers** zijn procentueel gezien ook minder omvangrijk dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. Daarentegen wordt het belang aan omkadering van deze groep herhaaldelijk aangegeven met de huidige demografische evoluties in het achterhoofd.

2.1.3.1. Huishoudentypes

ELZ Schelde en Leie telt in 2021 in totaal **38.690 huishoudens**. De huishoudens worden verder besproken in drie grote groepen: de alleenstaanden, de meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen (Tabel 6). De eenoudergezinnen behoren tot de groep van meerspersionshuishoudens met minderjarige kinderen. Deze worden in 2.1.3.2 verder onder de loep genomen.

In ELZ Schelde en Leie zijn er in 2021 11.347 huishoudens die uit één persoon bestaan. Dit is **29,3%** van het totaal aantal huishoudens. Het aandeel **alleenstaanden is lager** in **ELZ Schelde en Leie** dan in het **Vlaams Gewest** (32,3%).

9.784 huishoudens in ELZ Schelde en Leie bestaan uit **minstens twee personen met minderjarige kind(eren)** in 2021. Dit is **25,3%** van het aantal huishoudens. Het aandeel is **hogere dan** in het **Vlaams Gewest** (24,5%).

Tot slot zijn er in ELZ Schelde en Leie ook 17.559 **meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen in 2021**. Dit is **45,4%** van de huishoudens.

Meerpersoonshuishouden zonder minderjarige kinderen is het meest voorkomende huishoudentype in het **Vlaams Gewest (43,3%** van de huishoudens). In nagenoeg alle ELZ is dit het meest voorkomende huishoudentype. De enige uitzonderingen zijn ELZ Gent, ELZ Leuven, ELZ Oostende-Bredene en de ELZ Antwerpen en rand, waar alleenwonenden het meest voorkomen.

Tabel 6: Huishoudenstypes (2021)

	Private huishoudens (aantal)	Alleenwonend (aantal)	Meerpersoons-huishoudens met minstens 1 minderjarig kind (aantal)	Meerpersoons-huishoudens zonder minderjarige kinderen (aantal)
De Pinte	4 561	1 167	1 194	2 200
Deinze	18 936	5 845	4 805	8 286
Nazareth	4 985	1 413	1 220	2 352
Sint-Martens-Latem	3 497	979	802	1 716
Zulte	6 711	1 943	1 763	3 005
Schelde en Leie	38 690	11 347 (29,3%)	9 784 (25,3%)	17 559 (45,4%)
Vlaams Gewest	2 859 229	922 632 (32,3%)	699 367 (24,5%)	1 237 230 (43,3%)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021

2.1.3.2. Eenoudergezinnen

Binnen de groep meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen hoort de groep van **éénoudergezinnen**. De éénoudergezinnen worden in dit luik verder belicht.

In 2021 waren er in ELZ Schelde en Leie 1.442 eenoudergezinnen. Dit is **14,7%** van het aantal meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en **lager dan** het **aandeel in het Vlaams Gewest (17,1%)**. (Tabel 7)

Tabel 7: Eénoudergezinnen (2021)

	Eenoudergezin met minstens 1 minderjarig kind (aantal)	Eenoudergezin met min. 1 minderjarig (LIPRO) kind (t.o.v. huish. met min. 1 minderj. (LIPRO) kind) (%)
De Pinte	172	14,4
Deinze	715	14,9
Nazareth	199	16,3
Sint-Martens-Latem	125	15,6
Zulte	231	13,1
Schelde en Leie	1 442	14,7
Vlaams Gewest	119 314	17,1

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021

2.1.3.3. Alleenwonenden

De groep van de alleenwonenden worden in dit onderdeel opgesplitst in: 18-64 jaar, 65-74 jaar en 75+ (Tabel 8).

In ELZ Schelde en Leie zijn er 6.177 alleenwonenden in de **leeftijdsgroep 18-64 jaar in 2021**. Dit betekent dat **11,4%** van de 18-64-jarigen alleen woont. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Er zijn 1.961 alleenwonenden in de **leeftijdscategorie 65-74 jaar in 2021**. Dit is **19,9%** van de 65-74 jarigen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Tot slot zijn er 3.208 alleenwonenden in de **leeftijdscategorie van 75 jaar of ouder in 2021**. Dit betekent dat ten opzichte van alle 75-plussers **33,5%** alleen woont. Het aandeel voor het Vlaams Gewest bedraagt 34,5%. Het aandeel van **ELZ Schelde en Leie** ligt **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Het aantal alleenwonenden is een belangrijke indicator bij de **uitbouw van ouderenzorg**. De huidige trend focust zich op het zo lang mogelijk thuis houden van ouderen en chronisch zieken. Deze klemtoon werd regelmatig bevestigd tijdens de reflectiemomenten. Om die reden is het relevant om deze indicatoren van dichtbij op te volgen. Ondanks de hogere populatie van ouderen in ELZ Schelde en Leie tov het Vlaams Gewest, zijn er procentueel gezien minder alleenwonende 75-plussers. In ELZ Schelde en Leie wordt er actief ingezet op de alleenstaande oudere bevolking door onder meer de introductie van de gele doos en de doorverwijskaartjes 'samen zijn we goud waard' met de eigen werkgroep buurthulp.

Tabel 8: Alleenwonenden naar leeftijd (2021)

	Alleenwonend 18-64 jaar (aantal)	Alleenwonend 65-74 jaar (aantal)	Alleenwonend 75+ jaar (aantal)
De Pinte	550	241	375
Deinze	3 264	945	1.636
Nazareth	782	256	375
Sint-Martens- Latem	432	192	355
Zulte	1 149	327	467
Schelde en Leie	6 177 (11,4%)	1 961 (19,9%)	3 208 (33,5%)
Vlaams Gewest	539 267	155 142	227 981 (34,5%)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021

2.1.3.4. Dak- en thuisloze personen

Tijdens het reflectiemoment van zorgraad ELZ Schelde en Leie werd gerapporteerd dat een belangrijk aandeel van de jongeren in Vlaanderen in **dak- en thuisloosheid** terechtkomt **na de jeugdzorg**.

In Gent telde men in de studie van G. Roets et al. (2022) 1472 volwassen dak- en thuislozen in 2020 en 2021, waarvan 17,7% jongvolwassenen (16-25 jaar). Over de 9 nationale tellingen heen

zijn er gemiddeld 20% van de dak- en thuisloze personen jongvolwassen (G. Roets et al., 2022). Er zijn hierover geen lokale cijfers terug te vinden.

2.1.4. Gezondheid en zorg

In dit luik worden de kenmerken van de populatie op het vlak van gezondheid en zorg beschreven. Deze thema's vormen een belangrijke basis voor het identificeren van belangrijke gezondheidsproblemen en doelgroepen. Achtereenvolgend komen de algemene gezondheidstoestand, preventieve gezondheid en geneesmiddelengebruik aan bod.

Het aandeel van **personen met een chronische aandoening** is **ongeveer even hoog** als in het Vlaams Gewest. Daartegenover is de **zorgbehoefte en zorgzwaarte bij 65-plussers** in ELZ Schelde en Leie **minder hoog** ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde. Op dit moment zijn er te weinig indicatoren om een duidelijk beeld van de **geestelijke gezondheidstoestand** in ELZ Schelde en Leie te scheppen. Enerzijds wordt een beter geluksgevoel gerapporteerd, anderzijds worden er in de regio meer suïcidepogingen op de spoedgevallendienst geregistreerd.

2.1.4.1. Statuut chronische aandoening en prevalentie diabetes

In **ELZ Schelde en Leie** heeft **10,9%** van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening in 2018. Het aandeel is **ongeveer even hoog** als gemiddeld in het **Vlaams Gewest** (Tabel 9).

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er **55** personen met een diabetesbehandeling in 2018. Het gemiddelde in het **Vlaams Gewest** is **56** (Tabel 9).

Deze cijfers stemmen niet geheel overeen met de ervaringen in de praktijk en het hoger aandeel ouderen in ELZ Schelde en Leie (2.1.1.3.). Ondanks de oudere bevolking, is er een gelijkaardig aantal personen met een chronische aandoening ten opzichte van het Vlaams Gewest. De betere socio-economische positie en het preventieve bewustzijn in ELZ Schelde en Leie kunnen hier mogelijk een invloed op uitoefenen.

2.1.4.2. BEL-score

De gemiddelde BEL-score² van 65-plussers die thuiszorg ontvangen, bedraagt in het **Vlaams Gewest 28,3 in 2020**. We beschikken hier enkel over de gemiddelde waarden voor de gemeenten, dus voor **ELZ Schelde en Leie** kon deze waarde niet berekend worden. Op gemeenteniveau varieert de gemiddelde BEL-score van **24,3 in Zulte** tot **28,4 in Nazareth** (Tabel 9).

2.1.4.3. Personen met een handicap

Per 1.000 18-plussers zijn er in **ELZ Schelde en Leie 55,97** personen erkend door de Directie-generaal Personen met een handicap in 2021. In het **Vlaams Gewest** ligt dit op **62,08** per 1.000 (Tabel 9).

---

² BEL-score: wordt door de diensten thuiszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoefte van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoefend. (Provincies in cijfers, 2022)

Tabel 9: Gezondheidstoestand (2018, 2020 en 2021)

	Statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) (%) (2018)	Prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering (%) (2018)	Gemiddelde BEL-score gezinszorg 65+ [BEL_score] (2020)	Erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+) [per 1.000] (2021)
De Pinte	9,4	54	24,4	32,24
Deinze	11,0	53	25,4	62,10
Nazareth	11,8	62	28,4	68,17
Sint-Martens-Latem	11,0	50	26,6	32,80
Zulte	11,0	58	24,3	58,50
Schelde en Leie	10,9	55	-	55,97
Vlaams Gewest	11,3	56	28,3	62,08

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling, FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap en provincies.incijfers.be (2018, 2020 en 2021)

2.1.4.4. Zorgbudget en zorgbehoefte voor zwaar zorgbehoevenden en ouderen met een zorgnood

In ELZ Schelde en Leie worden 2.036 zorgbudgetten toegekend in 2021 in een mantel- en thuiszorgsituatie en dit onafhankelijk van de leeftijd. 1.010 zorgbudgetten worden toegekend omwille van zorg in een residentiële setting (Tabel 10).

Algemeen gezien geldt een relatieve toename van het zorggebruik met hogere leeftijd en dus ook in ELZ Schelde en Leie. 2.462 zorgbudgetten (thuiszorg en residentiële zorg samen) worden toegekend aan 65-plussers in 2021. Dit betekent dat **12,7% van de 65-plussers een zorgbudget krijgt**. Dit aandeel is in **ELZ Schelde en Leie lager dan gemiddeld** in het Vlaams Gewest. De grootste groep zorggebruikers vinden we bij de tachtigers. In ELZ Schelde en Leie gaat het om **1.818 zwaar zorgbehoevende 80-plussers, of 30,3 % van de 80-plussers**. (Tabel 10)

1.135 ouderen, of **5,8%** van de 65-plussers krijgen bovenop een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**. (Tabel 10)

In ELZ Schelde en Leie is er, zoals boven beschreven, ongeveer een even groot aandeel chronisch zieken als in het Vlaams Gewest. De analyse van de zorgbudgetten daarentegen geeft aan dat de zorgzwaarte en zorgbehoefte bij 65-plussers wel lager is ten opzichte van het Vlaams gemiddelde. Hierbij is het belangrijk om mee te nemen dat het zorgbudget voor ouderen enkel wordt toegekend aan personen met een beperkt inkomen. Om die reden is in

deze het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden een betere indicatie voor zorgwaarde dan het zorgbudget voor ouderen.

Tabel 10: Zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden en ouderen (2021)

	Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg (aantal)	Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg (aantal)	Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden 65+ (aantal)	Zorgbudget voor ouderen (aantal)
De Pinte	189	79	216	60
Deinze	1 065	506	1 234	612
Nazareth	285	234	428	168
Sint-Martens-Latem	147	87	199	47
Zulte	350	104	385	248
Schelde en Leie	2 036	1 010	2 462 (12,7%)	1 135 (5,8%)
Vlaams Gewest	189 500	76 200	211 662 (15,3%)	94 607 (6,9%)

Bronnen: Vlaamse Sociale Bescherming, Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming, provincies.incijfers.be, 2021.

2.1.4.5. Ouderen met dementie

Dementie is een algemeen toenemend probleem. Op basis van het Risicomodel Alzheimer Europe en de huidige bevolkingsvooruitzichten wordt de volgende prognose gemaakt voor de evolutie van personen met dementie in ELZ Schelde en Leie: in 2035 zal er een **toename van 50% zijn van het aantal personen met dementie, ten opzichte van 2018** (Tabel 11). Nazareth kent een beduidend hoger percentage ten opzichte van de andere lokale besturen. Dit kan te wijten zijn aan het feit dat de concentratie aan woonzorgcentra (WZC) en dagverzorgingscentra (DVC) hoger is in Nazareth, ten opzichte van de andere gemeenten/stad. Tabel 12 illustreert de toename van personen met dementie in functie van de stijgende leeftijd.

In ELZ Schelde en Leie wordt alvast ingezet op de omkadering van personen met dementie door de ontwikkeling van dementiekompas: een zorg- en welzijnsgids voor personen met dementie en hun omgeving. Bovenstaande negatieve prognose en de hogere grijze druk staven het belang van dergelijke acties.

Tabel 11: Toename aantal personen met dementie in ELZ Schelde en Leie, 2035 t.o.v. 2018

	Toename aantal personen met dementie, 2035 tov 2018
Deinze	42,6%
De Pinte	41,1%
Nazareth	76%
Sint-Martens-Latem	44%
Zulte	46,2%
ELZ Schelde en Leie	50%

Bron: Expertisecentrum dementie Vlaanderen, prognose gebaseerd op Risicomodel Alzheimer Europe en bevolkingsvooruitzichten van StatBel, 2018

Tabel 12: Prevalentie-indexcijfers van dementie (2009)

	Prevalentie-indexcijfers van dementie 2009
prevalentie dementie 65-69 jaar	1,6
prevalentie dementie 70-74 jaar	3,5
prevalentie dementie 75-79 jaar	7,4
prevalentie dementie 80-84 jaar	15,7
prevalentie dementie 85-89 jaar	26,2
prevalentie dementie 90-94 jaar	41,0
prevalentie dementie 95+ jaar	46,3

Bron: EuroCode | provincies.incijfers.be, 2009

2.1.4.6. Geestelijke Gezondheidszorg

Om een beeld te schetsen van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) werpen we enerzijds een blik op het **aantal suïcidepogingen** en anderzijds op **het geluksgevoel**.

Gedurende de verschillende reflectiemomenten werden de volgende bezorgdheden binnen de geestelijke gezondheidszorg aangehaald: een toenemend aantal burn-outs, suïcide, mentaal welzijn van jongeren, intrafamiliaal geweld en toenemende vragen omtrent transgenders. Helaas zijn er op dit moment **te weinig beschikbare indicatoren** om deze fenomenen objectief in kaart te brengen. Omwille van de crisissen aangaande Covid-19 en Oekraïne zijn er vermoedens dat deze tendensen in de negatieve zin zullen evolueren. In dit kader vormt een succesvolle implementatie van de nieuwe conventie GGZ een uitdaging binnen ELZ Schelde en Leie.

In **AZ Sint-Vincentius Deinze** zijn er in 2020 merkbaar **meer gevallen van suïcidepogingen** (187 op 100 000) gerapporteerd op **de spoedgevallendienst** ten opzichte van Vlaanderen (138 op 100 000) en nabije ziekenhuizen zoals Maria Middelaes (147 op 100 000) (N. Vancayseele et al., 2020). **Vrouwen** werden doorheen de jaren significant vaker aangemeld op de spoedafdeling na een suïcidepoging dan mannen, zowel op Vlaams niveau als in AZ Sint-Vincentius Deinze. Het in rekening brengen van de suïcidepogingen in WZC en een opsplitsing per leeftijdscategorie kan mogelijks een invloed hebben op deze resultaten. Daarnaast is het relevant om mee te nemen dat de patiënten van AZ Sint-Vincentius niet geheel overeenstemmen met de burgers in ELZ Schelde en Leie, echter zal dit verschil vermoedelijk minimaal zijn. In ELZ Schelde en Leie bestaat er reeds een zorgpad voor suïcidepreventie bij kinderen en volwassenen en worden er casustafels suïcidepreventie georganiseerd.

Er wordt een algemene bezorgdheid geuit over **jongeren en hun mentaal welzijn**, oa in het kader van de Covid-19 crisis, maar ook hier ontbreken recente data.

Tabel 13 geeft een weerspiegeling van het **geluksgevoel** in 2022 in ELZ Schelde en Leie. ELZ Schelde en Leie kenmerkt zich in 2022 als een **gelukkige regio** met een positieve score van 88%. Het Vlaams gemiddelde scoort met 84% iets lager.

Tabel 13: Geluksgevoel (2022)

	Geluksgevoel (Aandeel van de inwoners dat zich gelukkig voelt, %)
Deinze	87
De Pinte	88
Nazareth	87
Sint-Martens-Latem	93
Zulte	85
ELZ Schelde en Leie	88
Vlaams Gewest	84

Bron: Gemeente-stadsmonitor, 2022

2.1.4.7. Preventie: dekkinggraad borstkankerscreening, baarmoederhalscreening, darmkankerscreening en preventieve mondzorg

De globale dekkinggraad voor een **bevolkingsonderzoek kankeropsporing** geeft, binnen de betreffende doelpopulatie, het totaal van het aandeel personen weer die een screening gehad hebben binnen het betreffende bevolkingsonderzoek, die een screening gehad hebben buiten het bevolkingsonderzoek of die een geldige reden hebben om niet deel te nemen (Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister | provincies.incijfers.be, 2020).

Voor de **borstkankerscreening** zijn vrouwen in de leeftijdscategorie 50-69 jaar de doelpopulatie. In het werkingsgebied van **ELZ Schelde en Leie** bedraagt de totale dekkinggraad voor de borstkankerscreening **68,5% (2020)**. Dit aandeel is **hoger** dan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Voor de **baarmoederhalskankerscreening** behoren vrouwen in de leeftijdscategorie 25-64 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van **ELZ Schelde en Leie** bedraagt de totale dekkinggraad voor de baarmoederhalskankerscreening **69,0% (2020)**. Dit aandeel is **hoger** dan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Voor de **darmkankerscreening** behoren mannen en vrouwen in de leeftijdscategorie 56-74 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van **ELZ Schelde en Leie** bedraagt de totale dekkinggraad voor de darmkankerscreening **67,7% (2020)**. Dit aandeel is **hoger** dan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

In **ELZ Schelde en Leie** gaat **46,5%** van de bevolking naar de **tandarts** vanuit **preventief oogpunt (2018)**. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**. (Intermutualistisch Agentschap, 2018)

Algemeen kan gesteld worden dat ELZ Schelde en Leie een **actieve en bewuste ELZ** is op vlak van **preventie**. Dit kan mogelijk toe te wijten zijn aan het feit dat ELZ Schelde en Leie zich kenmerkt door een betere socio-economische status met een gemiddeld beter inkomen.

Doorgaans scoren gebieden met dergelijke kenmerken beter op het vlak van bewustwording en preventie.

2.1.4.8. BMI bij schoolkinderen

In ELZ Schelde en Leie zijn er **9,7% van de schoolkinderen met overgewicht**, **88,7%** met een **normaal gewicht** en **1,6% met een ondergewicht (2016)**. In vergelijking met het Vlaams Gemiddelde zijn er in 2016 **minder schoolkinderen met overgewicht** en **meer schoolkinderen met normaal gewicht** in ELZ Schelde en Leie in 2016. **Ondergewicht** echter kent een **minimaal hoger cijfer** ten opzichte van Vlaanderen en dit meer specifiek bij jongens van 10-14 jaar (Tabel 14 en 15).

De resultaten van de Body Mass Index (BMI) bij schoolkinderen waren verrassend. In de praktijk wordt meer overgewicht dan ondergewicht waargenomen (bijvoorbeeld in het vaccinatiecentrum). Vermoedelijk zijn deze cijfers opnieuw toe te schrijven aan het feit dat ELZ Schelde en Leie goed scoort op vlak van preventie en een betere socio-economische positie heeft. In de praktijk wordt door Logo Gezond+, het CLB en de scholen al heel wat actie gevoerd omtrent BMI bij schoolkinderen (bijvoorbeeld door project Go4Fit). Een belangrijke nuancering is dat dit cijfers uit 2016 betreffen en dus mogelijks niet meer waarheidsgetrouw zijn.

Tabel 14: BMI bij schoolkinderen, algemeen (2016)

	Overgewicht (Incl. Obesitas) (%)	Normaal gewicht (%)	Ondergewicht (%)
ELZ Schelde en Leie	9,7	88,7	1,6
Vlaanderen	14,3	74,1	1,5

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, 2016

Tabel 15: BMI bij schoolkinderen, per leeftijdscategorie (2016)

	Overgewicht (Incl. Obesitas) (%)		Normaal gewicht (%)		Ondergewicht (%)	
	3-9j	10-14j	3-9j	10-14j	3-9j	10-14j
ELZ Schelde en Leie	8,7	11,18	90,8	84,1	0,5	4,1 (!>jongens)
Vlaams Gewest	12,5	18,6	86,8	77,9	0,7	3,5

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, 2016

2.1.4.9. Geneesmiddelengebruik en vaccinatiegraad

In Tabel 16 wordt het geneesmiddelengebruik in ELZ Schelde en Leie weergegeven. In 2020 gebruikte **12% antidepressiva**, **2,9% antipsychotica**, **2,9% stimulantia** en **1,5% antidementie**. Het gebruik van stimulantia en antidementia kenmerkt zich door een licht verhoogd gebruik in ELZ Schelde en Leie, ten opzichte van het Vlaams Gewest.

De voorzitter van de huisartsenkring Schelde en Leie geeft aan dat het profiel van gebruikers van antidepressiva in realiteit beter is dan verwacht. Deze waarden dienen echter met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden: antidepressiva worden vaak voor andere doeleinden dan depressie gebruikt. Om die redenen lijkt het dan ook **niet waardevol om op basis van deze data besluiten te trekken** in het kader van de diagnose depressie.

Tussen 2015 en 2018 werd in de WZC in ELZ Schelde en Leie ingezet op het bewustwording omtrent het gebruik van benzodiazepine, antipsychotica en antidepressiva. Vermoedelijk heeft Covid-19 opnieuw een impact gehad op het gebruik van deze geneesmiddelen. Verder startte ELZ Schelde en Leie startte in 2021 met een campagne om de kennis en het gebruik van een gevalideerd medicatieschema te vergroten bij personen die 3 of meer geneesmiddelen per dag innemen. De resultaten van de effectmeting zullen pas eind 2022 beschikbaar zijn.

Tabel 16: Psychofarmaca, antidepressiva, antipsychotica, stimulantia en antedementia (2020)

	Gebruikers antidepressiva ³ (%)	Gebruikers antipsychotica ⁴ (%)	Gebruikers stimulantia ⁵ (%)	Gebruikers antedementia ⁶ (%)
ELZ Schelde en Leie	12,0	2,9	2,9	1,5
Vlaams Gewest	12,3	3,4	2,7	1,4

Bron: InterMutualistisch Agentschap, 2020

De **vaccinatiegraad** voor Covid19 (volledige basisvaccinatie) toont aan dat inwoners een **positieve houding** hebben ten opzichte van de preventieve Covid-19-vaccinatie. Maar liefst **86,93% van de totale bevolking** (+5 jaar) kreeg een volledige basisvaccinatie, ten opzichte van een Vlaams gemiddelde van 84,16% (16/10/2022). Hiervan kreeg 44% van de 5-11 jarigen, 93% van de 12-17 jarigen, 94% van de 18-64 jarigen en 99% van de 65-plussers een volledige basisvaccinatie (Vaccinnet+, 16/10/2022).

2.2. Economische ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt de economische situatie van ELZ Schelde en Leie in kaart gebracht. Op basis van deze data worden inzichten verworven over de sociaaleconomische kwetsbaarheid en ontwikkelingen van de populatie.

Op economisch vlak kenmerkt ELZ Schelde en Leie zich door een **hoger gemiddeld fiscaal inkomen**, een **betere socio-economische positie** en **minder financiële risicofactoren voor leerlingen van secundair onderwijs** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Meer specifiek is er in ELZ Schelde en Leie een **groter** aandeel **werkenden**, een **kleiner** aandeel **werkzoekenden**, een **kleiner** aandeel **niet-beroepsactieven** en een **kleiner** aandeel 'anderen' in vergelijking met Vlaams Gewest. Daarnaast zijn er **minder** personen met een **verhoogde financiële tegemoetkoming**.

Zoals eerder aangegeven kan de betere socio-economische status van de inwoners in ELZ Schelde en Leie mogelijks gelinkt worden aan de positieve cijfers met betrekking tot de gezondheidstoestand (2.1.4). Hoewel de cijfers gemiddeld gezien een positief economisch profiel aantonen in ELZ Schelde en Leie, blijft het belangrijk om de evoluties hierover verder op te volgen.

³ Geen drempelwaarde leeftijd vermeld

⁴ Geen drempelwaarde leeftijd vermeld

⁵ Percentage rechthebbenden van 6 tot en met 17 jaar die gebruik maken van stimulantia per kalenderjaar

⁶ Percentage rechthebbenden van minstens 65 jaar die gebruik maken van antedementia per kalenderjaar

De actuele ontwikkelingen met betrekking tot de energiecrisis brengen bezorgdheden met zich mee voor het economische luik en welzijn van de inwoners.

2.2.1. Inkomens

2.2.1.1. Fiscaal inkomen

Fiscale gegevens bieden een indicatie van het inkomen dat personen ter beschikking hebben en maken een inschatting mogelijk van wie er potentieel met armoede wordt geconfronteerd. Inkomsten die niet worden belast, worden niet meegenomen in deze indicator.

Het **gemiddeld netto belastbaar inkomen** per inwoner van ELZ Schelde en Leie samen bedraagt **23.272** euro (2019). Het gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid voor ELZ Schelde en Leie bedraagt **34.723** euro. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de inwoners in ELZ Schelde en Leie in 2019 een **beter fiscaal inkomen** hadden dan het gemiddelde van Oost-Vlaanderen en het Vlaams gewest (Tabel 17).

Tabel 17: Fiscaal inkomen (2019)

	ELZ Schelde en Leie	Oost- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner	23 272	20 804	20 459
Gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid	34 723	30 979	30 504

Bron: Statbel – Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be, 2019

2.2.1.2. (Equivalent) leefloon

Het leefloon is een indicator voor armoede en betreft het minimuminkomen voor wie niet over toereikende bestaansmiddelen beschikt. Het equivalent leefloon geeft financiële steun aan personen die geen recht hebben op een leefloon, maar die in België verblijven en zich in een vergelijkbare (nood)situatie bevinden. Het equivalent leefloon wordt voornamelijk toegekend aan niet-Belgen in het vreemdelingenregister.

In ELZ Schelde en Leie zijn er **265** personen met een **leefloon/equivalent leefloon** in 2021 (Tabel 18).

Tabel 18: Rechthebbenden op een (equivalent) leefloon naar gezinsvorm (2021)

	ELZ Schelde en Leie	Oost- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Alleenstaanden met een (equivalent) leefloon (aantal)	89	4 401	16 810
Samenwonenden met een (equivalent) leefloon (aantal)	74	3 713	12 213
Personen met een (equivalent) leefloon en een gezin ten laste (aantal)	102	3 760	12 928
Personen met een leefloon of equivalent leefloon (aantal)	265	11 875	41 956

Bron: POD Maatschappelijke integratie | provincies.incijfers.be, 2021

2.2.1.3. Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

De verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Kanttekening: bij de 65-plussers stemt het netto belastbaar inkomen niet altijd overeen met het reële beschikbare inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Dit verklaart mee waarom de 65-plussers tot nog toe sterker aanwezig zijn onder de rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering.

In ELZ Schelde en Leie ontvangt **6,9 %** van de jongeren (jonger dan 25 jaar) en **6,2 %** van de 25-tot 64-jarigen in de ziekteverzekering een verhoogde tegemoetkoming in 2020. Onder de 65-plussers in de ziekteverzekering gaat het om een aandeel van **24,2 %**. Dit betreft binnen alle leeftijdscategorieën een **lager aandeel ten opzichte van het Vlaams Gewest**. (Tabel 19)

Tabel 19: Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering (2020)

	ELZ Schelde en Leie	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest
0-24 jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 0-24 jaar in de ziekteverzekering) (%)	6,9	14,3	15,4
25-64 jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 25-64 jaar in de ziekteverzekering) (%)	6,2	10,5	11,1
65+ jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 65+ in de ziekteverzekering) (%)	24,2	26,1	25,6

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be, 2020

2.2.2. Socio-economische positie

2.2.2.1. Socio-economische positie

In **ELZ Schelde en Leie** heeft **47,6%** van de bevolking (18+) een job (**werkend**), **0,9%** van de bevolking is **werkzoekend met een RVA-uitkering** en **45,9%** van de bevolking is **niet-beroepsactief**. **5,5%** van de bevolking in de ELZ is niet gekend bij de Belgische sociale zekerheid (2019).

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in de **ELZ Schelde en Leie** een **groter aandeel werkenden**, een **kleiner aandeel werkzoekenden**, een **kleiner aandeel niet-beroepsactieven** en een **kleiner aandeel 'anderen'**. Opmerkelijk is het groot aandeel niet-beroepsactieven (45,9%). Dit betreffen de personen die zich niet aanbieden op de arbeidsmarkt, maar wel een uitkering krijgen van de sociale zekerheid. Hierbij horen echter alle burgers die gepensioneerd zijn, kinderbijslag, leefloon, tegemoetkoming voor personen met een handicap of loopbaanonderbrekingsvergoeding ontvangen,.. (Tabel 20)

Tabel 20: Socio-economische positie (2019)

	Werkenden (aantal)	Werkzoekenden (aantal)	Niet-beroepsactieven (aantal)	Andere socio- economische positie (aantal)
De Pinte	4 879	91	5 084	636
Deinze	20 918	405	19 968	2 312
Nazareth	5 563	115	5 372	573
Sint- Martens- Latem	3 707	74	3 919	701
Zulte	7 833	152	7 004	735
Schelde en Leie	42 900 (47,6%)	837 (0,9%)	41 347 (45,9%)	4 957 (5,5%)
Vlaams Gewest	2 900 826	104 170	3 076 860	512 965

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be, 2019

2.2.2.2. Werkzoekenden zonder werk

Op 1/1/2021 waren er in **ELZ Schelde en Leie** 1.746 werkzoekenden zonder werk (WZW). Dit is **3,2%** van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar). Het **aandeel WZW** ligt in het werkingsgebied van **ELZ Schelde en Leie** in 2021 **lager** dan in het **Vlaams Gewest (5,2%)**.

Er waren op 1/1/2021 **243** jonge WZW. Berekend t.o.v. de leeftijdsgroep 18-24 jaar is dit **3,6%**. Het aandeel jonge WZW ligt daarmee in het werkingsgebied van **ELZ Schelde en Leie** **lager** dan in het **Vlaams Gewest**. (Tabel 21)

Tabel 21: Werkzoekenden zonder werk (2021)

	Werkzoekenden zonder werk (t.o.v. inwoners 18-64 jaar) (%)	Werkzoekenden zonder werk 18-24 jaar (t.o.v. inwoners 18-24 jaar) (%)
De Pinte	3,0	2,3
Deinze	3,3	3,4
Nazareth	3,3	4,4
Sint- Martens- Latem	3,0	2,5
Zulte	3,1	5,3
Schelde en Leie	3,2	3,6
Vlaams Gewest	5,2	6,1

Bron: VDAB en Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2021

2.2.2.3. Energie-armoede

In 2021 hebben in totaal **270** gezinnen in ELZ Schelde en Leie een budgetmeter elektriciteit, dit is **7,4** per 1.000 afnemers. In **Oost-Vlaanderen** gaat het om een totaal van **10.111** gezinnen met een budgetmeter, dit is **15,6** per 1.000 afnemers. (Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) | provincies.incijfers.be, 2021)

De economische ontwikkelingen en data worden verder opgevolgd in het kader van de huidige energiecrisis. Er wordt vermoed dat er toenemende financiële en welzijnsproblemen zullen optreden, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen of alleenstaanden (Reflectiemoment Zorgraad ELZ Schelde en Leie, 2022). Deze trend zal zich weliswaar globaal afspelen en gezien de positieve socio-economische positie vermoedelijk in lichtere mate in ELZ Schelde en Leie.

GBO Schelde en Leie richt zich naar de doelgroep van burgers met energie-armoede.

2.2.3. Risicokenmerken van leerlingen

In het werkingsgebied van de ELZ wonen **5.932** leerlingen die **gewoon secundair onderwijs** volgen (2021). **11,3%** van die leerlingen heeft een **laag opgeleide moeder**. Dit aandeel is **lager dan gemiddeld** genomen in het Vlaams Gewest. **26,6%** van de leerlingen gewoon secundair onderwijs ontvangt een **schooltoelage**. Dit aandeel is in de ELZ Schelde en Leie **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. **7,5%** van de leerlingen gewoon secundair onderwijs gebruikt als **thuis taal een andere taal dan het Nederlands**. Dit aandeel ligt **lager** dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest. (Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be, 2021)

2.3. Sociaal-culturele kenmerken

In wat volgt bespreken we het aanbod van informele zorg en de trends met betrekking tot beweging en sport.

Mantelzorgers hebben met de verhoogde grijze druk en andere omgevingsfactoren een **belangrijke toekomstige taak** binnen zorg en welzijn. Het aantal potentiële mantelzorgers verschilt sterk van het aantal effectieve mantelzorgers in ELZ Schelde en Leie. Het inzetten op omkadering van mantelzorgers zal een belangrijke uitdaging worden de komende jaren. De inwoners van ELZ Schelde en Leie **scoren goed op het vlak van sportparticipatie en beweging**.

2.3.1. Informele zorg – mantelzorgers en vrijwilligers

In 2.1.1.3 toonde de familiale zorgindex een inschatting van de groep potentiële groep mantelzorgers in 2021. **ELZ Schelde en Leie** heeft met **44,9** een **hogere familiale zorgindex** (80+ tov 60 jarigen) dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest (43,7)**. In ELZ Schelde en Leie zijn er dus meer 80-plussers per 50-59 jarige in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Het is geen eenvoudige opdracht om het **aantal effectieve mantelzorgers** in kaart te brengen. Op basis van het aantal leden van de mantelzorgverenigingen, mantelzorgers met algemene erkenning, mantelzorgers met erkenning sociaal voordeel en de mantelzorgpremies per lokaal bestuur tracht ELZ Schelde en Leie hier een beeld van te krijgen (Tabel 22). Wanneer deze cijfers in beschouwing worden genomen, is er een sterk verschil merkbaar tussen het aantal effectieve en potentiële mantelzorgers. Hierbij dient opnieuw notie genomen te worden van het feit dat het niet mogelijk is om een concreet en nauwkeurig cijfer te hebben van alle effectieve mantelzorgers en dit een vermoedelijke onderschatting betreft.

Tabel 22: Mantelzorgers in ELZ Schelde en Leie (2022)

	Aantal leden mantelzorgverenigingen (cijfers van 5 van de 6 verenigingen) (2022)	Mantelzorgers met algemene erkenning (2022)	Mantelzorgers met erkenning sociaal voordeel (2022)	Mantelzorgpremie per lokaal bestuur (onderschatting) (2021)
Deinze (9800)	337	11	1	217
Nazareth	132	2	0	197
Sint-Martens-Latem	49	1	0	Geen
De Pinte	123	4	0	100
Nevele (9850)	130	5	1	(zie Deinze)
Zulte	127	3	0	100
ELZ Schelde en Leie	898	26	2	515

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, ledenbestand Coponcho, Steunpunt mantelzorg, Okra-zorgrecht, Liever Thuis LM en Samana, 10/2022

De trend om ouderen langer thuis te laten wonen, de verhoogde grijze druk en de daaraan gekoppelde zorgzwaarte (30% bij 80-plussers), brengen met zich mee dat er een **belangrijke toekomstige taak op de schouders van de mantelzorgers rust**. Deze toenemende druk werd ook aangehaald en bevestigd tijdens de reflectiemomenten. De assumptie dat inwoners langer beroepsactief zijn, er een tekort aan personeel en vrijwilligers plaatsvindt en er zich een positieve bevolkingsgroei afspeelt, kunnen mogelijks bijkomende indicatoren zijn van een toenemende druk op de mantelzorgfunctie (Reflectiemoment en welzijnsforum Zorgraad ELZ Schelde en Leie, 2022). Op basis van bovenstaande cijfers kan geconcludeerd worden dat het detecteren, educeren en omkaderen van mantelzorgers een belangrijke uitdaging zal worden de komende jaren. Een nauwe opvolging van bovenstaande indicatoren lijkt dan ook een must voor een optimaal beleid.

Daarnaast toont deze knelpuntfunctie van mantelzorgers het belang aan van een **goede vertegenwoordiging van de mantelzorgers en samenwerking in de zorgraad en beleid**. Een mogelijke actie om deze populatie te ondersteunen kan het ontwikkelen van buurtambassadeurs zijn. Daarnaast worden mantelzorgers in sommige lokale besturen al ondersteund door het organiseren van mantelzorgcafés. In AZ Sint-Vincentius worden er ook vormingen voor mantelzorgers georganiseerd. Verder werd tijdens het welzijnsforum aangehaald dat er in ELZ Schelde en Leie een sterke werking en uitrol van huisbezoeken van mantelzorgverenigingen bestaat voor eenzame en thuiswonende personen.

Verder werd tijdens het welzijnsforum unaniem het probleem van **personeelstekort en toenemende werkdruk** naar voor gebracht. Daarnaast wordt men gewaar dat het aantal geëngageerde vrijwilligers ook afneemt en er weinig opvolging is voor de huidige oudere generatie. Dit vormt een belangrijke uitdaging in de toekomst.

2.3.2. Beweging en sport

Sinds 2021 neemt ELZ Schelde en Leie de trekkersrol van het project **Bewegen op Verwijzing (BOV)** Schelde en Leie op zich. In wat volgt wordt een algemeen beeld geschetst van de bewegings- en sporttoestand en van de deelnames aan het BOV-project in ELZ Schelde en Leie. Een positieve en actieve houding tav bewegen en sport kan een positieve invloed hebben op het mentaal welzijn, chronische aandoeningen en BMI (zie 2.1.4)

BOV helpt mensen met een gezondheidsrisico op weg naar een actiever leven met professionele coaching en een beweegplan op maat (Vlaams Instituut Gezond Leven, 10/10/2022). In 2021 vonden er **116 BOV-sessies** plaats bij de drie BOV-coaches in ELZ Schelde en Leie. In het Vlaanderen vonden er in 2021 algemeen 10 406 sessies plaats. Mede omwille van het **geringe succes** namen de drie BOV-coaches uit ELZ Schelde en Leie afscheid in 2022. Een **nieuwe BOV-coach startte midden 2022** om het project nieuw leven in te blazen. Een mogelijke verklaring voor het geringe succes kan zijn dat huisartsen de enige doorverwijzers zijn en niets steeds gemotiveerd zijn om aan het project deel te nemen. Hier wordt verder op ingezet in het verloop van het project.

Tabel 23 illustreert dat inwoners van ELZ Schelde en Leie **goed scoren op vlak van sportparticipatie in 2022: 58,2%** van de inwoners in ELZ Schelde en Leie beoefent minstens wekelijks sport (Vlaams gemiddelde: 57%). Daarnaast verplaatst **67%** zich minstens wekelijks te voet/met de fiets voor korte afstanden. Deze goede cijfers kunnen ook een mogelijke verklaring zijn van het geringe succes van het BOV-project.

Tabel 23: Sportparticipatie en duurzaam verplaatsingsgedrag (2022)

	Sportparticipatie (aandeel inwoners dat regelmatig actief aan sport doet, minstens wekelijks) (%)	Duurzaam verplaatsingsgedrag (aandeel van de inwoners dat minstens wekelijks te voet/met de fiets korte afstanden aflegt) (%)
Deinze	53	68
De Pinte	65	75
Nazareth	57	68
Sint-Martens-Latem	68	68
Zulte	48	58
ELZ Schelde en Leie	58	67
Vlaams Gewest	57	/

Bron: Gemeente-stadsmonitor, 2022

2.4. Technologische kenmerken

De technologische ontwikkelingen geven een beeld van de actuele situatie op het vlak van communicatie, innovatie en bereik van het doelpubliek (bijvoorbeeld ouderen). Op basis van onderstaande indicatoren is het moeilijk om algemene conclusies te trekken over de technologische ontwikkelingen en innovatie in ELZ Schelde en Leie.

2.4.1. Globaal medisch dossier bij huisartsenpraktijk

Een globaal medisch dossier (GMD) maakt een betere individuele begeleiding, correcte registratie en een beter overleg tussen artsen mogelijk. De patiënten dienen dit goed te keuren en toe te kennen aan een welbepaalde huisarts, dit gebeurt niet automatisch. Op die manier geniet de patiënt van een hogere terugbetaling voor een raadpleging of bezoek bij de huisarts. (RIZIV, 10/10/2022)

Het globaal medisch dossier (GMD) in de huisartsenpraktijk werd in 2019 in ELZ Schelde en Leie **83%** gebruikt bij rechthebbenden in de ziekteverzekering met een GMD bij een huisartsenpraktijk. Dit in tegenstelling tot **86% in het Vlaams Gewest** en **77% in België** (Tabel 24).

Tabel 24: Percentage rechthebbenden in de ziekteverzekering met een globaal medisch dossier (GMD) in een huisartsenpraktijk (2019)

GMD patiënten huisartsenpraktijk - ELZ Schelde en Leie (%)	
Deinze	81
De Pinte	72
Zulte	85
Nazareth	90
Sint-Martens-Latem	86
ELZ Schelde en Leie	83
Vlaams Gewest	86
België	77

Bron: InterMutualistisch Agentschap, 2019

2.4.2. Deelnemers van digitale buurtplatformen in ELZ Schelde en Leie

In ELZ Schelde en Leie wordt door de lokale besturen actief ingezet op de uitrol van digitale buurtplatformen. De klemtoon wordt per lokaal bestuur bepaald, waardoor er verschillende digitale platformen actief zijn in ELZ Schelde en Leie. Tabel 25 geeft een overzicht van de huidige digitale buurtplatformen per lokaal bestuur en het aantal deelnemende huishoudens. **Deinze en Sint-Martens-Latem** introduceerden het privaat sociaal buurtnetwerk **Hoplr**. **Nazareth en Zulte** activeerden de matchingswebsite voor vrijwilligerswerk en burenhulp **Giveaday**. Recent voegde **Deinze Welbi** nog toe aan hun buurtplatformen. Welbi verbindt betalende helpende handen met de juiste hulpvraag.

Door de recente opstart van deze digitale platformen is het moeilijk om hieromtrent besluiten te trekken. Deinze kent ondertussen 33% aangesloten huishoudens op Hoplr, wat aansluit bij het gemiddelde in België en Nederland. Sint-Martens-Latem scoort iets lager (25%), wat vermoedelijk te wijten is aan de recente opstart.

Deze initiatieven ondersteunen de acties die door de werkgroep buurthulp van ELZ Schelde en Leie worden uitgewerkt omtrent buurtparticipatie.

Tabel 25: Digitale buurtplatformen in ELZ Schelde en Leie (2022)

Deelnemers per digitaal buurtplatform (aantal en %)			
	Hoplr	Giveaday	Welbi
Deinze	5521 huishoudens aangesloten (33%) – start 2020	/	Nog geen cijfers, net opgestart in 2022
De Pinte	/	/	/
Zulte	/	83 geactiveerde gebruikers	/
Nazareth	/	Nog geen cijfers, nog in uitwerking	/
Sint-Martens-Latem	850 huishoudens aangesloten (25%)-start 2021	/	/
Gemiddelde conversie Hoplr-buurtten (België en Nederland)	32%		

Bronnen: registratie per lokaal bestuur en Hoplr, 11/10/2022

2.5. Ecologische kenmerken

De ecologische kenmerken hebben betrekking op de fysieke omgeving van de ELZ. Het lokale zorg- en welzijnsaanbod heeft een belangrijke invloed op de populatie en werking.

Terugblikkend op het welzijnsforum van ELZ Schelde en Leie, werd toen aangegeven dat er een gezonde dosis bereidheid en engagement aanwezig is om samen te werken binnen zorg en welzijn en om elkaar te leren kennen. Een belangrijke zwakte en daarbij ook uitdaging is echter om een **actueel overzicht te hebben van alle zorg- en welzijnsorganisaties of initiatieven in de ELZ**. Dergelijke overzichten zijn zeer gevoelig aan verandering. Daarbij brengt de huidige GDPR-regelgeving ook een belangrijke uitdaging met zich mee. Een actueel en compleet overzicht biedt de basis voor een efficiënte samenwerking en gerichte doorverwijzing. Daarnaast geeft het de zorgraad de mogelijkheid om de achterban vollediger te bereiken en de diverse partners meer te betrekken bij het beleid en de projecten. **Een goede kringwerking** en vernieuwde sociale kaart kunnen mogelijks een belangrijke hulp bieden bij deze uitdaging. Helaas hebben slechts vier van de 11 beroepsgroepen een actieve kringwerking. Daarnaast deden vier beroepsgroepen in het verleden al een oproep om kringwerking op te starten, maar tot nu toe zonder succes. In wat volgt wordt een **globaal overzicht geboden van het aanbod in zorg en welzijn**.

De **realisatiegraad** is in ELZ Schelde en Leie bij de **WZC en DVC lager** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Verder worden er ook **meer uren gezinszorg per jaar gepresteerd in ELZ Schelde en Leie** tov het Vlaams Gewest, dit zowel bij de 65-plussers als bij de 80-plussers. Dit beeld past bij de huidige demografische kenmerken van ELZ Schelde en Leie en vormt opnieuw een belangrijke uitdaging naar de toekomst toe.

2.5.1. Zorgaanbod

2.5.1.1. Zorgverstrekkers in eerste lijn

Huisartsen: Voorzitter van huisartsenkring Schelde en Leie en Zorgraad ELZ Schelde en Leie Johan Matthijs geeft aan dat er 102 huisartsen en 15 HAIO's⁷ actief zijn in ELZ Schelde en Leie. Hierbij kan geconcludeerd worden dat ELZ Schelde en Leie geen huisartsarme regio⁸ is. Deinze was een aantal jaren terug tijdelijk een Impulseo-gebied waarbij er omwille van tekorten een financiële tegemoetkoming werd voorzien voor nieuwe huisartsen.

Tandartsen: Het verbond van Vlaamse tandartsen geeft aan dat er 37 geregistreerde tandartsen zijn voor de wachtdiensten (27/10/2022), dit is relatief weinig in vergelijking met andere ELZ.

ELZ Schelde en Leie scoort goed op basis van huisartsen- en tandartsencontact (83,8% en 67,3%) in vergelijking met het gemiddelde Vlaams Gewest (Tabel 26). Dit sluit aan bij het beeld van een socio-economische bevolking die goed scoort op het vlak van preventie en bewustzijn.

Tabel 26: Huisartsen- en tandartsencontact (2019)

	Huisartsencontact (aandeel van de inwoners met jaarlijks minstens 1 raadpleging/bezoek aan huisarts) (%)	Tandartsencontact (aandeel van de inwoners met minstens 2 tandartscontacten in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderdagen) (%)
Deinze	83,0	64,2
De Pinte	84,0	70,8
Nazareth	85,0	65,5
Sint-Martens-Latem	81,0	71,7
Zulte	86,0	64,3
ELZ Schelde en Leie	83,8	67,3
Vlaams Gewest	81,0	60,3

Bron: InterMutualistisch Agentschap, 2019

ELZ Schelde en Leie telt 36 **apotheken**. Op dit moment wordt actief gewerkt aan de oprichting van een lokale kring.

Thuisverpleegkundigen: het in kaart brengen van de thuisverpleegkundigen is moeilijk, onder meer door het ontbreken van kringwerking.

Diëtisten: De Vlaamse Beroepsvereniging van Diëtisten (VBD) rapporteert 37 diëtisten die bij hen zijn aangesloten en actief werkzaam zijn in ELZ Schelde en Leie. Vermoedelijk is dit een onderschat cijfer doordat niet alle diëtisten zijn aangesloten bij VBD.

Kinesitherapeuten: In ELZ Schelde en Leie is KineKring Deinze en Omstreken actief, deze kring geeft aan dat er in ELZ Schelde en Leie 217 kinesitherapeuten werkzaam zijn.

⁷ HAIO: huisarts in opleiding

⁸ Huisartsarme regio: minder dan 90 actieve huisartsen per 100 000 inwoners of minder dan 125 in dunbevolkte gemeenten (VAZG, 2019)

Ergotherapeuten: geen informatie over het aantal ergotherapeuten in ELZ Schelde en Leie. Ergotherapeutenkring Oost-Vlaanderen deed reeds een oproep voor kringwerking in ELZ Schelde en Leie, maar zonder succes.

In 2022 zijn er 16 **podologen** gevestigd in ELZ Schelde en Leie. Verder was er vorig jaar interesse om kringwerking op te starten, maar voorlopig zonder verdere acties.

Psychologen: informatie over het aantal psychologen werd opgevraagd aan psychologenkring Schelde en Leie, maar binnen het gegeven tijdsbestek werd geen antwoord ontvangen. Op dit moment zijn er 24 psychologen actief binnen de conventie in ELZ Schelde en Leie: 9 psychologen voor kinderen en jongeren, 12 voor volwassenen en 3 gemend.

Vroedvrouwen: Vroedvrouwenkring Schelde en Leie geeft aan dat het moeilijk is om een totaalbeeld van het aantal actieve vroedvrouwen in ELZ Schelde en Leie te geven. Er zijn 15 zelfstandige vroedvrouwen lid zijn van de kring. Daarnaast zijn er nog vroedvrouwen van het postpartum team in het ziekenhuis van Deinze (vijf), praktijken uit andere regio's die actief zijn in ELZ Schelde en Leie en vroedvrouwen van I-mens en het Wit-Gele Kruis.

Logopedisten: geen informatie over het aantal logopedisten in ELZ Schelde en Leie, onder meer door het ontbreken van kringwerking.

2.5.1.2. Woonzorgcentra

In het **zorgaanbod voor ouderen** wordt de **aanbodratio van de woonzorgcentra (WZC)** en de **dagverzorgingscentra (DVC)** in 2021 beschreven. Een aanbodratio is de verhouding tussen de gerealiseerde capaciteit en het aantal ouderen in de desbetreffende leeftijdsgroep. De leeftijden worden opgesplitst in 65-plussers en 80-plussers.

Per 100 65-plussers zijn er in ELZ Schelde en Leie 5,7 plaatsen in de **WZC**. Berekend per 100 80-plussers betreft het 18,3 plaatsen in 2021 (± 1100). De aanbodratio ligt bij WZC in **ELZ Schelde en Leie lager** dan die van het **Vlaams Gewest** (Tabel 27). Elk gemeente/stad in ELZ Schelde en Leie telt minstens één WZC.

In ELZ Schelde en Leie zijn er **4 dagverzorgingscentra** in 2019 (Deinze en Nazareth). Er is geen voorafgaande vergunning voor bijkomende dagverzorgingscentra voorzien. De aanbodratio wordt berekend per 10.000 mensen door het kleinere aanbod. **Per 10.000 65-plussers zijn er in ELZ Schelde en Leie 2,1 DVC in 2021.** Per 10.000 **80-plussers** bedraagt de capaciteit van de **DVC 6,7**. Voor de DVC ligt de aanbodratio **lager** dan in het **Vlaams Gewest**. De DVC hebben een belangrijke rol naar doorverwijzing toe. (Tabel 27)

Verder wordt het zorgaanbod naar de **gepresteerde uren gezinszorg (GZ)** mee in rekening gebracht in 2020. Een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg helpt thuis met persoonsverzorging, hulp in het huishouden, de schoonmaak, soms ook oppas en hulp bij karweitjes. Bij de cliënten van **65 jaar of ouder** wordt gemiddeld genomen **10,1 uren gezinszorg** per jaar gepresteerd. Dat aantal is in het werkingsgebied van **ELZ Schelde en Leie hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**. Wanneer de gepresteerde uren bij de **80-plussers** worden bekeken (t.o.v. alle 80-plussers in het gebied), dan kan vastgesteld worden dat er in **ELZ Schelde en Leie** gemiddeld **23,5 uren gezinszorg** per jaar worden gepresteerd. Dit aantal is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**. (Tabel 27)

De **realisatiegraad** is in ELZ Schelde en Leie bij de **WZC en DVC lager** en bij de **gezinszorg hoger in vergelijking met het Vlaams Gewest**. De realisatiegraad houdt het aantal bedden, plaatsen

of uren in die effectief gerealiseerd zijn, t.o.v. het aantal bedden, plaatsen of uren die volgens de leeftijdsstructuur van de bevolking nodig zouden zijn in.

Tabel 27: Zorgaanbod voor ouderen (2020 en 2021)

	Aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 65+) [per 100] (2021)	Aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 80+) [per 100] (2021)	Aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 65+) [per 10.000] (2021)	Aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 80+) [per 10.000] (2021)	Gepresteerd e uren GZ bij cliënten 65+ (t.o.v. inwoners 65+) [ratio] (2020)	Gepresteerd e uren GZ bij cliënten 80+ (t.o.v. inwoners 80+) [ratio] (2020)
De Pinte	2,3	7,9	0,0	0,0	6,7	19,6
Deinze	6,1	19,3	3,3	10,4	10,9	23,5
Nazareth	11,3	36,0	3,9	12,4	9,8	20,9
Sint- Martens- Latem	4,6	14,3	0,0	0,0	8,7	20,7
Zulte	3,1	10,7	0,0	0,0	12,1	31,8
Schelde en Leie	5,7	18,3	2,1	6,7	10,1	23,5
Vlaams Gewest	6,0	19,9	2,3	7,7	9,3	21,7

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid – Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling | provincies.incijfers.be, 2020 en 2021

2.5.1.3. Centra voor kortverblijf

Kortverblijf situeert zich in een woonzorgcentrum maar anders dan bij een gewone opname heeft dit een tijdelijk karakter.

In ELZ Schelde en Leie zijn er **31 woongelegenheden** in een centrum voor **kortverblijf** in 2019 (Deinze, Nazareth en Zulte). Er is een voorafgaande vergunning voor vier bijkomende woongelegenheden voorzien in een centrum voor kortverblijf. Tot eind 2025 worden er geen nieuwe voorafgaande vergunningen meer uitgereikt. De **aanbodratio kortverblijf** bedraagt **1,6 woongelegenheden per 1.000 65-plussers** in ELZ Schelde en Leie (2019). (Rapport ouderenzorg, Provincie in Cijfers, 2019)

Verder werd tijdens het welzijnsforum opgemerkt dat er een tekort aan nachtopvang voor senioren wordt waargenomen in de thuissetting in ELZ Schelde en Leie.

2.5.1.4. Ziekenhuis

In ELZ Schelde en Leie is er één ziekenhuis gevestigd, namelijk AZ Sint-Vincentius Deinze. Om die reden maakt ELZ Schelde en Leie actief deel uit van het **E17-ziekenhuisnetwerk**. Verder heeft AZ Sint-Vincentius Deinze ook een persoonlijke unie eenheid met AZ Maria Middelaars; deze omvat 49 gemeenten en 813 234 inwoners, geeft voorzitter Zorgraad ELZ Schelde en Leie Johan Matthijs aan (bestuurslid E17-ziekenhuisnetwerk). Daarnaast zijn er ook inwoners die beroep doen op de ziekenhuizen van Ziekenhuisnetwerk Gent (AZ Jan Palfijn, AZ Sint-Lucas en UZ Gent).

Tijdens het welzijnsforum werd aangehaald dat patiënten op vandaag zo snel mogelijk worden ontslaan uit het ziekenhuis, maar dat er vaak geen efficiënte overdracht plaatsvindt. De druk op de eerste lijn zal door een afname van het aantal bedden stijgen, dit zowel op kwantitatief als op kwalitatief niveau. ELZ Schelde en Leie had in 2020 de ambitie om het 'ZOROO'- project (transmurale zorg) op te starten, maar omwille van tijdsdruk door Covid-19 werd dit on hold geplaatst.

2.5.2. Welzijnsaanbod

2.5.2.1. Aanbod kinderopvang

In ELZ Schelde en Leie zijn er **1.466 plaatsen in de kinderopvang** voor baby's en peuters in 2022. Dit betekent dat er voor **58,6%** van de **0-2 jarigen** een opvangplaats beschikbaar is. Het kinderopvangaanbod (aantal opvangplaatsen per 100 0-2 jarigen) voor baby's en peuters ligt **hoger in ELZ Schelde en Leie** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest (Opgroeien - Capaciteit kinderopvang | provincies.incijfers.be, 2022).

Hoewel er tijdens het welzijnsforum werd opgemerkt dat er te weinig plaatsen zijn in de kinderopvang, scoort ELZ Schelde en Leie wel hoger (58,6%) dan het Vlaams Gemiddelde. Dit neemt niet weg dat er te weinig plaats voorhanden is. Mogelijks kan de oudere gepensioneerde populatie een gedeeltelijke oplossing bieden.

2.5.2.2. Jongeren en mentaal welzijn

Vlaanderen telt momenteel 30 succesvolle **OverKop-huizen**. In een OverKop-huis kunnen jongeren tot 25 jaar binnen en buiten lopen en allerlei activiteiten doen. Het is een veilige plek waar jongeren een luisterend oor vinden en beroep kunnen doen op professionele therapeutische hulp (Overkop, 26/09/2022). In de ruime regio van Schelde en Leie is er een duidelijke blinde vlek van OverKop-huizen. In de praktijk worden in ELZ Schelde en Leie signalen waargenomen omtrent de toenemende problematiek van jongeren en mentaal welzijn en de nood voor een dergelijk initiatief. Om die reden is er in ELZ Schelde en Leie interesse om dit project te verkennen en eventueel samen te werken aan de organisatie van een OverKop-huis.

Daarnaast zijn er nog drie voorzieningen in ELZ Schelde en Leie werkzaam binnen **jeugdhulp en bijzondere jeugdbijstand**: OVBJ Vrije CLB archipel, samenwerkingsverband RTJ De Tafels en De Liaan (Geopunt, 2022)

2.5.2.3. Erkende lokale dienstencentra

In ELZ Schelde en Leie zijn er **twee lokale dienstencentra** (LDC) in 2021: LDC Zeventiendorpen en LDC De Bosrank in Deinze. In de toekomst wordt nog één bijkomend **LDC** verwacht in ELZ Schelde en Leie, met name in Nazareth.

2.6. Politieke kenmerken

Stad Deinze fuseerde op 1 januari 2019 met Nevele en kenmerkt zich hierdoor als enige stad en grootste gebied in ELZ Schelde en Leie. Op dit moment zijn er in ELZ Schelde en Leie geen gekende fusies in het vooruitzicht. Deinze kent als enige lokaal bestuur in ELZ Schelde en Leie enkele decretale verplichten zoals bijvoorbeeld de uitwerking van een gedragen buurtanalyse. Om die reden heerst er vaak een onevenwicht en discrepantie tussen de lokale besturen in ELZ Schelde en Leie. Het vormt dan ook een uitdaging om hier als zorgraad blijvend aandacht voor te hebben.

De diverse lokale besturen met elk hun **eigen klemtonen en autonomie** vormen een aandachtspunt bij het opstellen van beleid en bepaalde acties met Zorgraad ELZ Schelde en Leie. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de verschillende grootteordes en doelstellingen van de lokale besturen bij het maken van beslissingen tijdens de zorgraad. Bijkomend werd op het welzijnsforum de bedenking gemaakt dat de doelstellingen van de zorgraad en bijvoorbeeld de dienst welzijn vaak naast elkaar lopen en het verschil niet altijd even duidelijk is. De verzamelde kennis in deze omgevingsanalyse en ervaringen van de zorgraad kunnen een basis vormen om richting te geven aan toekomstige beleidsplannen van partners (bv. lokale besturen, ziekenhuisnetwerk,...) en omgekeerd.

De **nieuwe referentieregio's** hebben op het eerste zicht geen impact op ELZ Schelde en Leie. Gavere vormt echter wel een vraagteken en werd in het verleden vaak gelinkt aan regio Schelde en Leie (bijvoorbeeld ten tijde van de G6). Op bestuurlijk niveau vormt dit weinig problemen, maar op het niveau van zorg(verstreckers) is dit wat complexer. De regionale afbakening van bepaalde organisaties/kringwerkingen zullen niet overeenstemmen (bijvoorbeeld huisartsenkring Schelde en Leie).

3. Besluit en inzichten

In wat volgt wordt een samenvatting gegeven van de meest relevante inzichten van deze omgevingsanalyse, de belangrijkste issues en kwetsbare doelgroepen.

ELZ Schelde en Leie telt **90 940 inwoners** en kenmerkt zich door een positieve totale aangroei van inwoners, dit zowel door geboorte als migratie. In vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de ELZ Schelde en Leie een **kleiner aandeel jongeren (18,9%)**, een **ongeveer even groot** aandeel bevolking op **beroepsactieve leeftijd (59,7%)** en een **groter aandeel ouderen (21,4%)**. Dit weerspiegelt zich verhoudingsgewijs in een **lagere groene druk, een hogere grijze druk en familiale zorgindex** ten opzichte van het Vlaams Gewest. De huidige projecten in ELZ Schelde en Leie leggen een dominante focus op ouderen en zorg. Deze cijfers illustreren het belang van het blijvend faciliteren van ondersteunende acties die gericht zijn naar ouderen en hun omgeving. Ondanks het feit dat jongeren een minder grote populatie kennen in ELZ Schelde en Leie (itt het Vlaams Gewest), verdient deze groep ook blijvende aandacht.

Migranten behoren tot een minderheidsgroep in ELZ Schelde en Leie, maar weliswaar een groeiende groep. Zo zijn er in ELZ Schelde en Leie een **kleiner aandeel (4,6%)** inwoners met een **andere dan de Belgische nationaliteit** en een **kleiner aandeel (10,5%)** inwoners met een **niet-Belgische herkomst**. Daarnaast is er, zoals aangegeven, een duidelijke **stijging** merkbaar in de **evolutie** van het aantal inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit en geboortenationaliteit. De groep van inwoners met een **vreemde niet-EU herkomst met een leefloon/financiële hulp** is **licht hoger** ten opzichte van het gemiddelde van het Vlaams Gewest, in tegenstelling tov de andere herkomstgroepen. Deze kwetsbare groep vereist om bovenstaande redenen een **preventieve aanpak** om groeiende zorg- en welzijnsproblemen te vermijden.

Het **meest courante huishoudenstype** in ELZ Schelde en Leie is het **meerpersoonshuishouden zonder minderjarige kinderen (45,4%)**. Daarnaast zijn het aantal **alleenwonenden en eenoudergezinnen** ook lager dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. De alleenstaande 75-plussers zijn procentueel gezien minder omvangrijk dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. Het belang aan omkadering van deze doelgroep werd daarentegen herhaaldelijk aangehaald tijdens de reflectiemomenten, mede gebaseerd op bovenstaande demografische evoluties.

De belichting van de gezondheidstoestand in ELZ Schelde en Leie resulteerde in een aantal interessante inzichten. Het aandeel van **personen met een chronische aandoening (10,9%)** is gemiddeld **ongeveer even hoog** als in het Vlaams Gewest. Daartegenover staat dat de **65-plussers met en zware zorgbehoefte (12,7%)** in ELZ Schelde en Leie **minder hoog** is ten opzichte van het Vlaams Gewest. Verder profileert ELZ Schelde en Leie zich op het vlak van **preventie** als een actieve en bewuste ELZ. Een mogelijke reden voor bovenstaande vaststellingen is dat ELZ Schelde en Leie zich kenmerkt door inwoners met een gemiddelde hoger inkomen en een betere socio-economische status. Daarnaast wordt er in 2035 een opmerkelijke stijging van 50% van het aantal personen met **dementie** voorspeld in ELZ Schelde en Leie, tov 2018.

Op dit moment zijn er te weinig indicatoren om een duidelijk beeld van de **geestelijke gezondheidstoestand** in ELZ Schelde en Leie te krijgen. Enerzijds wordt in ELZ Schelde en Leie een beter geluksgevoel gerapporteerd ten opzichte van Vlaams gemiddelde. Anderzijds worden er meer suïcidepogingen gerapporteerd op de spoedgevallendienst in AZ Sint-Vincentius Deinze ten opzichte van het Vlaams gemiddelde en AZ Maria Middelaars (Gent). Er wordt een algemene bezorgdheid geuit over jongeren en het mentaal welzijn, oa in het kader van de Covid-19 crisis, maar ook hier ontbreken recente data.

Op economisch vlak kenmerkt ELZ Schelde en Leie zich door een **hoger gemiddeld fiscaal inkomen**, een **betere socio-economische positie** en **minder financiële risicofactoren voor leerlingen van secundair onderwijs** in vergelijking met het Vlaams Gewest. De socio-economische positie toont een **groter (47,6%)** aandeel werkenden, een **kleiner** aandeel werkzoekenden (0,9%), een **kleiner** aandeel niet-beroepsactieven (45,9%) en een **kleiner** aandeel 'anderen' (5,5%) in vergelijking met Vlaams Gewest. Daarnaast zijn er **minder personen met een verhoogde financiële tegemoetkoming**. De betere socio-economische status van de inwoners in ELZ Schelde en Leie kan mogelijks gelinkt worden aan de **positieve cijfers met betrekking tot de gezondheidstoestand**. De actuele ontwikkelingen met betrekking tot de Covid-19 en energiecrisis brengen bezorgdheden met zich mee voor het economische luik en welzijn van de inwoners. Om die reden is het relevant om deze doelgroep en de evoluties verder op te volgen.

Mantelzorgers hebben met de verhoogde grijze druk en andere omgevingsfactoren een **belangrijke toekomstige taak** binnen zorg en welzijn. Het aantal potentiële mantelzorgers verschilt sterk van het aantal effectieve mantelzorgers in ELZ Schelde en Leie. Een overzicht krijgen van het aantal effectieve mantelzorgers is echter geen evidente opdracht. Daarnaast werd tijdens het welzijnsforum een algemeen tekort aan personeel en vrijwilligers in de zorg- en welzijnssector in ELZ Schelde en Leie aangehaald. Verder is de **realisatiegraad** in de **WZC en DVC** in ELZ Schelde en Leie **lager** in vergelijking met het Vlaams Gewest. Verder worden er ook **meer uren gezinszorg per jaar gepresteerd** in ELZ Schelde en Leie tov het Vlaams Gewest, dit zowel bij de 65-plussers als bij de 80-plussers. Dit beeld past bij de huidige demografische kenmerken van ELZ Schelde en Leie. Het inzetten op omkadering van mantelzorgers en buurthulp zal een belangrijke uitdaging worden de komende jaren. In het bijzonder met het tekort aan opvang voor ouderen en de toenemende druk op eerste lijn in het achterhoofd.

Een waardevolle sterkte van ELZ Schelde en Leie is dat er een merkbaar gezonde dosis bereidheid en engagement aanwezig is om samen te werken en elkaar te leren kennen. Daaraan gekoppeld is een belangrijke uitdaging en gemis een **actueel overzicht van alle zorg- en welzijnsorganisaties of initiatieven in de ELZ**. Dergelijk overzicht biedt de basis voor een efficiënte samenwerking en gerichte doorverwijzing. Goede kringwerking en de vernieuwde sociale kaart kunnen een belangrijke hulp bieden bij de uitdaging om dit overzicht actueel te houden. Helaas hebben slechts vier van de elf beroepsgroepen een actieve kringwerking, recent toonden vier andere beroepsgroepen de intentie om kringwerking op te starten.

Samengevat komen de volgende **belangrijkste doelgroepen/issues in ELZ Schelde en Leie** uit de omgevingsanalyse naar voor: oudere inwoners en omkadering (oa mantelzorgers), jongeren en mentaal welzijn, intrafamiliaal geweld en migratie. De grootste uitdaging zal zonder meer het omkaderen van ouderen in de thuissetting en aanspreken van mantelzorgers zijn. De huidige projecten in Zorgraad ELZ Schelde en Leie richten zich voornamelijk naar de doelgroep van ouderen in de thuissetting, daarbij mogen bovenstaande andere doelgroepen niet uit het oog verloren worden.

4. Referentielijst

- Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling. (2020,2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geciteerd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister. (2020). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. (2019). *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Gepubliceerd in rapport kerncijfers eerstelijnszorg door Provincies in Cijfers. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Directie-generaal Personen met een handicap. (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- EuroCode. (2009). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport ouderenzorg*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Expertisecentrum dementie Vlaanderen. (2018). *Prevalentie*. Geraadpleegd op 26/09/2022, van <https://www.dementie.be/home/wat-is-dementie/prevalentie/>.
- FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap. (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- G. Roets, L. Dewanckel, S. Samyn et al. (2022). Dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen – cijfers en geleefde ervaringen van jongeren. Koning Boudewijnstichting.
- Gemeente-Stadsmonitor. (2022). *Jouw gemeentescan*. Geraadpleegd op 16/10/2022 , van <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/>.
- Geopunt. (2022). *Welzijn, Gezondheid en Gezin*. Geraadpleegd op 11/10/2022, van <https://www.geopunt.be/>.
- Hoplr. (2022). Geraadpleegd op 11/10/2022, van <https://www.hoplr.com/nl>.
- InterMutualistisch Agentschap. (2018, 2020). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- InterMutualistisch Agentschap. (2019, 2020, 2022). Geraadpleegd op 20/08/2022, van <https://ima-aim.be/IMA-Atlas>.
- N. Vancayseele, C. van Heeringen, G. Portzky et al. (2020). *De epidemiologie van suïcidepogingen in Vlaanderen*.
- Overkop. Geraadpleegd op 26/09/2022, van <https://www.overkop.be/>.
- POD Maatschappelijke integratie. (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport armoede*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Rijksregister (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg, bevolking en huishoudens, nationaliteit en herkomst*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- RIZIV. *Het Globaal medisch dossier (GMD) van uw patiënt beheren*. Geraadpleegd op 10/10/2022, van <https://www.riziv.fgov.be/nl/professionals/individuele zorgverleners/artsen/kwaliteit/Paginas/globaal-medisch-dossier.aspx>
- Statbel – Fiscale inkomens. (2019). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport armoede*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.

- Vaccinnet+. Geciteerd door Agentschap Zorg en Gezondheid. *Vaccinatieteller*. Geraadpleegd op 16/10/2022, van <https://www.laatjevaccineren.be/covid-19-vaccinatie/vaccinatieteller>.
- VAZG, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. (2016). *BMI bij schoolkinderen*. Geraadpleegd op 20/08/2022, van <https://www.zorg-en-gezondheid.be/bmi-bij-schoolkinderen>.
- VAZG, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. (2019). *Aantal huisartsarme gemeentes blijft toenemen*. Geraadpleegd op 20/08/2022, van <https://www.zorg-en-gezondheid.be/aantal-huisartsarme-gemeentes-blijft-toenemen>.
- VDAB en Rijksregister. (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geraadpleegd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Vlaams Instituut Gezond Leven. *Bewegen op Verwijzing*. Geraadpleegd op 10/10/2022, van <https://www.gezondleven.be/projecten/bewegen-op-verwijzing>
- Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt. (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport armoede*. Geciteerd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.
- Vlaamse Sociale Bescherming. (2021). Geciteerd door Provincies in Cijfers. *Rapport kerncijfers eerstelijnszorg*. Geciteerd op 25/06/2022, van <https://provincies.incijfers.be>.

5. Lijst met afkortingen

- BMI: Body Mass Index
- BOV: Bewegen op Verwijzing
- DESTEP: Acroniem voor de factoren 'Demografisch', 'Economisch', 'Sociaal-cultureel', 'Technologisch', 'Ecologisch' en 'Politiek-juridisch'
- DVC: Dagverzorgingscentra
- ELZ: Eerstelijnszone
- GDPR: Algemene verordening gegevensbescherming
- GGZ: geestelijke gezondheidszorg
- GMD: Globaal medisch dossier
- GZ: Gezinszorg
- HAIO: Huisarts in opleiding
- IMA: InterMutualistisch Agentschap
- LDC: Lokale dienstencentra
- VBD: De Vlaamse Beroepsvereniging van Diëtisten
- VIVEL: Vlaams Instituut Voor de Eerste Lijn
- WZC: Woonzorgcentra
- WZW: Werkzoekenden zonder werk

6. Lijst met tabellen en grafieken

Tabel 1: Inwoners en bevolkingsdichtheid (2021)	6
Grafiek 1: Inwoners naar leeftijdsgroep (2021)	7
Tabel 2: Bevolking naar nationaliteit en herkomst (2021)	9
Tabel 3: Inwoners met niet-Belgische EU herkomst naar herkomstland (2022)	10
Tabel 4: Inwoners met niet-Belgische niet-EU herkomst naar herkomstland (2022)	10
Tabel 5: Personen met een leefloon/financiële hulp, % t.o.v. herkomstgroep (2019)	11
Tabel 6: Huishoudenstypes (2021)	12
Tabel 7: Eénoudergezinnen (2021)	12
Tabel 8: Alleenwonenden naar leeftijd (2021)	13
Tabel 9: Gezondheidstoestand (2018, 2020 en 2021)	15
Tabel 10: Zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden en ouderen (2021)	16
Tabel 11: Toename aantal personen met dementie in ELZ Schelde en Leie, 2035 t.o.v. 2018.....	17
Tabel 12: Prevalentie-indexcijfers van dementie (2009)	17
Tabel 13: Geluksgevoel (2022)	18
Tabel 14: BMI bij schoolkinderen, algemeen (2016).....	19
Tabel 15: BMI bij schoolkinderen, per leeftijdscategorie (2016)	19
Tabel 16: Psychofarmaca, antidepressiva, antipsychotica, stimulantia en antidementia (2020).....	20
Tabel 17: Fiscaal inkomen (2019)	21
Tabel 18: Rechthebbenden op een (equivalent) leefloon naar gezinsvorm (2021).....	21
Tabel 19: Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering (2020).....	22
Tabel 20: Socio-economische positie (2019).....	23
Tabel 21: Werkzoekenden zonder werk (2021)	23
Tabel 22: Mantelzorgers in ELZ Schelde en Leie (2022)	25
Tabel 23: Sportparticipatie en duurzaam verplaatsingsgedrag (2022)	26
Tabel 24: Percentage rechthebbenden in de ziekteverzekering met een globaal medisch dossier (GMD) in een huisartsenpraktijk (2019).....	27
Tabel 25: Digitale buurtplatformen in ELZ Schelde en Leie (2022)	28
Tabel 26: Huisartsen- en tandartsencontact (2019)	29
Tabel 27: Zorgaanbod voor ouderen (2020 en 2021)	31

